

Мищенко І.В.

*Національний університет «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук,
доцент кафедри морського та митного права, доцент*

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ТА ПЕРЕДУМОВИ СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ УПОВНОВАЖЕНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАТОРІВ В УКРАЇНІ

Затвердження Верховною Радою України 13 березня 2012 року нової редакції Митного кодексу (далі – МК) України, яка на сьогоднішній день готується на підпис Главі держави, а також подальше набуття нею чинності без перебільшень сколихне всю країну, зважаючи на масштаби очікуваних перетворень у сфері митної справи. Одним із суттєвих нововведень майбутнього МК України є поява нового суб'єкта на митно-правовій арені – уповноваженого економічного оператора (далі – УЕО). Його поява спричинена зобов'язаннями України, взятими у зв'язку зі вступом до Світової організації торгівлі (далі – СОТ) та приєднанням до численних міжнародно-правових актів з питань митної справи.

На міжнародно-правовому рівні визначення поняття уповноваженого економічного оператора та його сутність розкриваються у Рамкових стандартах безпеки та полегшення світової торгівлі, затверджених СОТ у червні 2005 року. Стандарти являють собою пакет з кількох взаємопов'язаних документів, які узагальнюють світову практику, досвід країн з потужними митними адміністраціями. Відповідно до п. 2.3 цього документу уповноважений економічний оператор – це учасник зовнішньоекономічної діяльності, чия діяльність отримала схвалення митної адміністрації, як така, що відповідає нормам СОТ або стандартам забезпечення безпеки ланцюга постачання товарів. УЕО включають, зокрема: виробників, імпортерів, експортерів, брокерів, перевізників, консолідаторів, посередників, операторів портів, аеропортів, терміналів, інтеграційних операторів, складських операторів, дистриб'юторів. УЕО, які відповідають критеріям, встановленим митними службами, повинні мати право брати участь у спрощених і прискорених процедурах випуску при поданні мінімальної інформації. Ці критерії включають наявність

підтвердженої історії дотримання митних вимог, продемонстроване прагнення сприяти підвищенню безпеки ланцюга поставок товарів в якості учасника програми партнерства «митниця-бізнес», а також наявність задовільної системи управління власною комерційною інформацією. Митні адміністрації повинні домовитися про взаємне визнання статусу уповноважених економічних операторів.

В українському законодавстві ідея створення інституту уповноважених економічних операторів почала упроваджуватися у життя кілька років тому. В Основних пріоритетних напрямках діяльності та завданнях Державної митної служби України на 2009 рік, затверджених Наказом ДМС України 28.10.2008 р. № 1205, серед найголовніших завдань, які стоять перед митним відомством, значилося створення необхідних передумов, у тому числі шляхом визначення критеріїв і вимог для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності з метою становлення в Україні інституту УЕО, як одного з вагомих важелів механізму сприяння зовнішньоекономічній діяльності. Концепція реформування діяльності митної служби України «Обличчям до людей», затверджена рішенням ДМС України 29.10.2010 р., також містила в якості завдання реформування митної служби України

розвиток системи УЕО. Наказ ДМС України «Про затвердження Комплексного плану заходів щодо досягнення кінцевих цілей реформування митної служби» від 25.11.2011 р. № 994 ставить у обов'язок кільком департаментам та Управлінням ДМС України до 1 грудня 2012 року забезпечити практичну реалізацію заходів щодо створення системи УЕО в Україні шляхом надання митницями суб'єктам господарської діяльності статусу УЕО. При цьому кількість уповноважених економічних операторів в Україні на кінець 2012 року повинна становити щонайменше 2 одиниці. Крім того, Наказом ДМС України «Про затвердження Концептуального плану заходів Держмитслужби України щодо забезпечення полегшення умов ведення бізнесу в сфері зовнішньоекономічної діяльності» від 02.03.2012 р. № 141 встановлено конкретні строки та відповідальних осіб за упровадження інституту УЕО. Цим документом встановлюється, що вже протягом року з моменту набрання чинності новим Митним кодексом України повинно функціонувати не менше 2-х уповноважених економічних операторів. Залишається відкритим лише питання набрання чинності цим кодифікованим законодавчим актом.

Згідно статті 12 нового МК України уповноважений економічний оператор – це підприємство, створене відповідно до законодавства України, яке відповідає встановленим умовам та має право користуватися спеціальними спрощеннями. Підтвердженням такого статусу є виданий ДМС України сертифікат одного з таких видів: на спрощення митних процедур; щодо надійності і безпеки; на спрощення митних процедур та щодо надійності і безпеки.

У цьому зв'язку Кабміну України доведеться здійснити кропітку роботу з розробки нормативної бази для можливості функціонування цього правового інституту. І напевно чи зараз можна передбачити ефект від таких нововведень, адже вимоги та умови, які висуваються до здобувачів такого статусу досить суворі. Як свідчить статистика попередніх років, оприлюднена на офіційному сайті ДМС України, підприємці неохоче користувались «спрощеннями» та «перевагами», які надавались занесеним до «білого» та «зеленого» списків суб'єктам. Адже наша держава не була готова до значних кроків назустріч бізнес-структурам, навіть в обмін на сумлінне виконання ними взятих на себе зобов'язань. Чи зміниться ситуація після набуття чинності новим МК України, покаже час, а зараз лише хочеться сподіватися на те, що усі починання законодавця у цьому напрямку будуть слугувати на користь не лише митній адміністрації, а й учасникам зовнішньоекономічної діяльності.